

OBSAH

Předmluva	11
1. Mechanické převody	13
1.1. Všeobecné úvahy	13
1.2. Převodový poměr	14
1.3. Silové poměry u převodů	18
1.4. Vliv převodu na smysl otáčení hřídelů	20
1.5. Volba druhu převodu	20
2. Řemeny a řemenové převody	23
2.1. Charakteristika a použití	23
2.2. Druhy a materiál řemenů	24
2.3. Úprava převodu a způsob opásání	26
2.4. Převodový poměr a určení průměrů řemenic	29
2.5. Silové poměry v řemenovém převodu	30
2.6. Výpočet řemenů	36
2.7. Konstrukce řemenic	41
3. Lana a pohon lanový	47
3.1. Lana konopná	47
3.2. Lana ocelová	48
3.21. Lana pohyblivá	48
3.22. Lana nepohyblivá	53
3.23. Konstrukční úpravy vedení a uchycení lan	53
3.24. Výpočet lan	57
3.25. Trvanlivost lan	58
4. Třecí převody	61
4.1. Všeobecné úvahy	61
4.11. Použití, přednosti a nevýhody	61
4.12. Silové poměry	61
4.2. Třecí soukolí se stálým převodovým poměrem	63
4.21. Čelní třecí soukolí	63
4.22. Kuželové třecí soukolí	65
4.3. Výpočet a konstrukce třecích kol	67
4.31. Určení rozměrů třecích kol	67
4.32. Materiál třecích kol	67
4.33. Konstrukce třecích kol a převodů	68

4,4. Třecí převody s měnitelným převodovým poměrem (variátory)	70
4,41. Řemenové variátory	71
4,42. Třecí variátory	74
4,421. Variátory s rovnoběžnými hřídeli	74
4,422. Variátory s různoběžnými hřídeli	81
5. Řetězy a řetězové převody	83
5,1. Charakteristika a použití	83
5,2. Druhy řetězů	83
5,3. Kinematika řetězového převodu	88
5,4. Úprava řetězového převodu	90
5,5. Výpočet řetězu	95
5,6. Konstrukce řetězových kol	98
5,61. Ozubení řetězových kol	98
5,62. Materiál řetězových kol	103
5,63. Provedení řetězových kol	103
5,64. Mazání řetězového převodu	106
5,7. Řetězový převod s měnitelným převodovým poměrem (variátor)	107
6. Ozubená kola	110
6,1. Úvod	110
6,11. Rozdělení ozubených kol	111
6,2. Základní pojmy pro ozubená kola čelní.	113
6,21. Valivé kružnice. Relativní pohyb. Základní věta pro převod profilů	114
6,22. Vytváření přidružených profilů. Obecné, cykloidní a evolventní profily. Základní profil. Soukolí VN. Soukolí N	116
6,221. Metoda A	116
6,222. Metoda B	117
6,223. Metoda C	118
6,224. Evolventní profily	119
6,225. Základní profil.	120
6,226. Evolventní ozubení vnější a vnitřní. Vnější soukolí VN a vnější soukolí N. Vnitřní soukolí VN a vnitřní soukolí N	122
6,23. Základní záběrové vlastnosti evolventních profilů. Boční vůle. Skluzové poměry. Přechodová křivka. Interference	125
6,231. Vnější a vnitřní záběr evolventy s evolventou	125
6,232. Skluzové poměry	127
6,233. Vyrovnání měrných skluzů	130
6,234. Poznámka k pojmu životnost profilů	131
6,235. Přechodová křivka. Interference	132
6,236. Boční vůle	133
6,24. Hlavní rozměry zubu korigovaného kola. Záběrové body. Trvání záběru	135
6,241. Rozměry zubu	135
6,242. Záběrové body	136
6,243. Trvání záběru	137
6,25. Podřezávání zubů. Mezný počet zubů. Minimální korekce	138
6,26. Geometrie evolventy	141
6,261. Úhel tlaku. Evolventní funkce (inv.). Výpočet tloušťek zubů a kontrolních měr	141
6,262. Tloušťka zubu na libovolné kružnici	142
6,263. Kontrola špičatosti zubu	142
6,264. Minimální počet zubů	143
6,265. Kontrolní míry	144
6,27. Základní rovnice pro obecné korigování evolventního soukolí (Soukolí V) ..	146
6,271. Vnější soukolí V	146
6,272. Vnitřní soukolí V	148

6.3.	Čelní kola s přímými zuby	150
6.31.	Rozdělení, výroba, líčování	150
6.32.	Normální soukolí (Soukolí <i>N</i>)	154
	6.321. Vnitřní soukolí <i>N</i>	156
	6.322. Vnitřní soukolí <i>VN</i>	158
	6.323. Vnitřní soukolí <i>V</i>	158
6.33.	Jednoduše korigovaná kola – vnější soukolí <i>VN</i>	159
	6.331. Korekce pro vyrovnání tloušťky zubů a pat	163
	6.332. Korekce pro vyrovnání měrných skluzů na začátku a na konci záběru. (Korekce na nejmenší měrný skluz)	165
	6.333. Korekce pro vyrovnání namáhání povrchu zubů podle Hertze	165
	6.334. Korekce na největší životnost	168
6.34.	Obecně korigovaná kola (Soukolí <i>V</i>)	168
	6.341. Systém německé normy DIN ($\alpha = 20^\circ$)	171
	6.342. Systém BSI (Britská norma, Merritt, $\alpha = 20^\circ$)	171
	6.343. Systém Maag	172
	6.344. Systém s vyrovnanými tloušťkami zubů u pat	172
	6.345. Vyrovnání měrných skluzů na začátku a na konci záběru	173
	6.346. Korekce pro stejné namáhání na otlacení (řešení podle Hertze)	174
	6.347. Korekce na největší životnost	174
	6.348. Korekce Prometheus	174
	6.349. Korigování vnitřního soukolí	175
6.35	Silové poměry	175
6.4.	Čelní kola se šikmými zuby	176
6.41.	Čelní kola s libovolně zakřivenými zuby	177
6.42.	Evolventní šroubová plocha. Hlavní úhlové parametry	177
6.43.	Souvislost hřebene a soukolí <i>N</i> a <i>VN</i> se šikmými zuby. Hlavní rozměry hřebenu a šroubového kola. Mezný počet zubů. Minimální korekce. Kontrolní míry. Trvání záběru. Silové poměry. Úhel sklonu zubu	179
	6.431. Hlavní rozměry soukolí <i>N</i> a soukolí <i>VN</i>	179
	6.432. Počet zubů porovnávacího kola	181
	6.433. Mezný počet zubů a minimální korekce	182
	6.434. Kontrolní rozměry	183
	6.435. Trvání záběru	184
	6.436. Silové poměry	184
	6.437. Úhel sklonu zubu	186
6.44.	Obecná korekce soukolí se šikmými zuby	187
6.45.	Souhrnné o soukolí <i>N</i> , <i>VN</i> a <i>V</i> se šikmými zuby	188
	6.451. Soukolí <i>N</i>	188
	6.452. Soukolí <i>VN</i>	190
	6.453. Soukolí <i>V</i>	192
6.46.	Vnitřní soukolí se šikmými zuby	192
	6.461. Základní vztahy pro vnitřní soukolí <i>N</i> a <i>VN</i>	192
	6.462. Základní vztahy pro vnitřní soukolí <i>V</i>	195
6.5.	Kuželová kola. Základní pojmy kuželových kol s přímými a se zakřivenými zuby	195
6.51.	Úvod	195
6.52.	Roztečné (valivé) kužele. Ličící kolo. Základní kolo	196
6.53.	Teorie odvalování kuželových kol	199
	6.531. Obálkový výtvarný princip	199
	6.532. Trochoidní výtvarná věta	202
	6.533. Nástrojové základní kolo a teorém jeho obtisku	203
6.54.	Doplňkové kužele. Virtuální ozubení	205
	6.541. Základní vztahy, rozteč, modul, roztečné poloměry, vnější kuželová vzdálenost. Virtuální (porovnávací) počet zubů	207
	6.542. Kontrola podříznutí. Mezný počet zubů	207
	6.543. Hlavní rozměry kuželových kol	209
	6.544. Dimenzování zubů bez použití tabulek při úhlu od $\delta \leq 90^\circ$	211
	6.545. Vyšetření hlavních rozměrů zubů kuželového soukolí kombinací grafického a početního řešení	212
6.55.	Kuželová kola s přímými zuby	215
	6.551. Cykloidní kuželová kola	215

	6,552. Evolventní kuželová kola	216
	6,553. Oktoidní kuželová kola	219
6,56.	Kuželová kola se zakřivenými zuby	227
	6,561. Úvod	227
	6,562. Kuželová kola se zakřivenými zuby systém Gleason	231
	6,563. Kuželová kola se zakřivenými zuby systém Klingelberg	235
	6,564. Kuželová kola se zakřivenými zuby systém Oerlikon	238
	6,565. Kuželová kola se zuby šikmými	242
	6,566. Kuželová kola se šipovými zuby	243
	6,567. Silové poměry	244
6,6.	Šroubová kola s mimoběžnými osami	247
6,61.	Šroubová kola s kolnými osami	247
	6,611. Záběrové poměry	247
	6,612. Výpočet rozměrů šroubového soukolí	250
	6,613. Silové poměry	254
6,62.	Šroubová kola s úhlem os $\delta < 90^\circ$	256
	6,621. Záběrové poměry	256
	6,622. Výpočet soukolí z daných prvků	258
6,7.	Šnekové soukolí	259
6,71.	Válcová šneková soukolí	259
	6,711. Úvod	259
	6,712. Geometrie šroubové plochy	259
	6,713. Druhy válcových šneků	261
	6,714. Základní veličiny	268
	6,715. Silové poměry válcových šnekových soukolí	278
	6,716. Samosvornost šnekového soukolí	281
	6,717. Přibližné řešení tvaru zubu šnekového kola	282
6,72.	Globoidní šneková soukolí	283
	6,721. Úvod. Záběrové poměry	283
	6,722. Geometrie ploch	285
	6,723. Postup výpočtu	286
	6,724. Nástín výroby	291
6,8.	Hypoidní kola	291
6,81.	Základní vlastnosti a parametry spirálních hypoidních kol	292
6,82.	Základy teorie spirálních hypoidních kol	293
	6,821. Poloodvalovaná hypoidní soukolí	293
	6,822. Odvalovaná hypoidní soukolí	294
6,9.	Ozubení Novikovo	297
6,91.	Úvod	297
6,92.	Profily zubů OKN	298
6,93.	Výpočet základních rozměrů	303
6,94.	Geometrie styku zubů	303
6,95.	Všeobecná charakteristika ozubených kol podle Novikova	305
6,10.	Planetová soukolí	306
6,101.	Planetová soukolí s jednoduchým satelitem	307
	6,1011. Kinematické závislosti	307
	6,1012. Silové poměry	308
	6,1013. Planetová soukolí (diferenciály) s jednoduchým satelitem v provedení s kuželovými koly	309
	6,1014. Podmínky smontovatelnosti	310
	6,1015. Účinnost	310
	6,1016. Vytváření vazeb v soustavě	311
	6,1017. Směrnice pro korigování	312
6,102.	Planetová soukolí s dvojitým satelitem	313
6,11.	Konstrukční provedení ozubených kol a převodových skříní	316
6,111.	Materiály pro ozubená kola	316
	6,1111. Kola ocelová a litinová	316
	6,1112. Kola z neželezných kovů	320
	6,1113. Kola nekovová	320

6,112. Konstrukční provedení ozubených kol	322
6,113. Převodové skříně	330
6,12. Pevnostní výpočet ozubení	344
6,121. Stanovení myšlené doby běhu	344
6,122. Výpočet čelních soukolí	347
6,1221. Výpočet podle Bacha	347
6,1222. Výpočet podle normy ČSN 01 4686	348
6,1223. Výpočet ozubení na ohyb	359
6,1224. Výpočet ozubení na měrný tlak	363
6,1225. Výpočet ozubení na opotřebení	364
6,1226. Výpočet čelních kol se zuby šikmými	365
6,123. Výpočet kuželových soukolí	366
6,124. Výpočet šroubových kol válcových	370
6,125. Výpočet šnekových soukolí	370
6,126. Závěr	378
6,127. Stanovení reakcí v ložiskách hřídelů ozubených kol	378
6,128. Příklady řešení	381
Literatura	408
Rejstřík	409